

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. De esse Dei, & quòd principij & essentiæ ratio propriè soli Deo
conueniat, ex Bernardo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

ratio atque contemplatio circa summa & divina vertatur. In aliis contemplationis gradibus DEUM in creaturarum veluti speculo contemplamur, in hoc verò ad intelligentiam supercaelestium & divinorum immediatè sublevamur.

In superioribus de visibilibus ad investiganda invisibilia progredi conati sumus; prius à corporea creatura incipientes, qualis est mundus iste visibilis, ad incorpoream & rationalem creaturam, quæ merito minor mundus vocatur, gradum fecimus; deinde à rationali creatura, ab Scripturarum, ac præcipuè à Sapientie incarnatione contemplatione, usque ad magni DEI sapientiam, bonitatem & omnipotentiam ascendimus, Philosophorum more, qui ex creaturis naturali lumine creatricis Sapientie perfectiones summas indagantur. Jam verò ut Theologi Christianissimi DEUM non solum vobis lumine nature cognitum, sed supernaturali Fidei splendore revelatum, ejus unitatem ac immensitas & incomprehensibiles perfectiones intuentes, quasi ab ipso ejusque perfectionibus & attributis redeuntes ad rationalem creaturam, & alia opera & effectus gratiæ; deinde à rationali creatura ad creaturam corporealem regredimur. Docet enim vos Fides DEUM esse unum ens simplicissimum, omnium visibilium & invisibilium creatorem, sapientissimum, benignissimum, potentissimum, ac demum ex omni parte infinite perfectum; illumque esse omnium creaturarum fontem, & originem indeficientem. Vnde cognitis divinis ac incomprehensibilibus DEI perfectionibus, sapientia inquam, potentia, clementia, & bonitate, aliisque innumeris, harum postea divinarum perfectionum in creaturis quali emicantes fulgores conspiciuntur.

Quid nos fides de Deo doceat?

Ad quæ te extendat hujus contemplationis objectum?

Quæ sint de Deo confideranda?

Verissima est hujus contemplationis materia: pertinent enim ad eam ea omnia, quæ de DEO luminenaturali & supernaturali possunt cognosci, ut quòd DEUS sit ens primum, æternum, incausatum, independens, perfectum, infinitum, immateriale, simplicissimum, adorandum, ac prima omnium & gubernatrix causa. Vnde affirmat Apostolus ad Rom. 1. Invisibilia DEI per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus, & Divinitas. Ad hanc quoque speciem pertinet contemplari (ut breviter notavit Cathartianus de fonte lucis, cap. 11.) quemadmodum DEUS sit bonitas pura, veritas sempiterna, unitas simplicissima, purus actus, omnipotens virtus, sanctitas exemplaris, sapientia æternalis, causa & ratio omnium idealis, esse purum in se subsistens, ac separatum, universorum principium, prima omnis rectitudinis, omnisque justitiae, veritatis, & virtutis regula & mensura: ens in quo est omnis nobilitas, omnis pulchritudo, omnis felicitas ac dulcedo, omnis pietas & justitia, summa charitas, plena libertas, omnisque perfectio absque mensura ac fine, & prorsus simplicissime, ita ut omnia ista sint unum, unitasque in DEO, scilicet simplicissimum ac superditiſſimum ejus esse, tam infinite incomprehensibiliterque perfectum, ut omnia ista in se simplicissime ac supereminenter istius comprehendat. Hac omnia de DEO excelso ac glorioso limpidè, amorosè, & congratulatoriè contemplari, ad hanc contemplationis speciem attinet, sic ille.

Circa hanc Deitatis contemplationem interim aliqua exempla ex Patribus profereamus.

De esse DEI, & quòd principij & essentie ratio propriè soli DEO conveniat, ex Bernardo.

DIVUS Bernardus lib. de consideratione ad Eugenium cap. 6. Nunc iam transi, inquit, spiritus istius, si forte cum sponsa discrepasse: tu: Paululum cum petranissim eos, invenit quem diligit anima mea, Cantic. 3. Quæ est Non sanè occurrit melius, quam Qui est: hoc ipse de se voluit responderi. Hoc docuit, dicente Moysi ad populum Exodi 3. ipse quidem injungente: Quæ est, mihi me ad vos. Merito quidem: nihil competentius æternitati, quæ DEVS est. Si bonum, si magnum, si beatum, si sapientem, vel quidquid tale de DEO dixeris, in hoc verbo imitatur, quod est, Est. Nempe hoc est ei esse, quod hac omnia esse. Si centum talia addideris, non recessisti ab esse. Si ea dixeris, nihil addidisti, si non dixeris, nihil minuisse. Si vidisti hoc tam singulare, tam sanctum esse, nomen in comparatione huius quidquid hoc non est, iudicas potius non esse quam esse? Quid item DEVS? Sine quo nihil est: tam nihil esse sine ipso, quam nec ipse sine se potest.

Ipsè sibi, ipse omnibus est; ac per hoc quid amodo solus est ipse, qui suum ipsum est & omnium esse. Quid est DEVS? Principium: & hoc ipse de se responsum dedit Ioannis 8. Multa in rebus dicuntur principia, sed respectu posteriorum: aliquid si aliquid præcedens respicias, ipsum potius principium dabis. Quamobrem si quæras verum simplicem principium, invenias oportet quod principium non habuerit. Ex quo Vniversum caput: ipsum præfatum minime caput. Nam si caput, aliunde caput necesse est. A se enim caput nihil, nisi forte quod putaverit, quod non erat, dare sibi potuisse ac exciperet, aut fuisse aliquid antequam esset. Quid utrumque quia ratio non consentit, constat nihil sibi eximet extitisse principium. Quod vero aliud principium habuit, primum non fuit. Verum ergo principium nequaquam caput, sed totum ab ipso caput.

Quid est DEVS? Cui sæcula nec accesserunt, nec decesserunt, nec coætæna tamen. Quid est DEVS? Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia. Ex quo omnia creabiliter, non seminabiliter: per quem omnia, ne alium auctorem atque alium respectum arbitreris: in quo omnia, non quasi in loco, sed quasi in virtute. Ex quo omnia, tamquam uno principio, auctore omnium: per quem omnia, ne alterum inducatur principium artificem: in quo omnia, ne tertium inducatur locus. Ex quo omnia, non de quo; Quia non est materia DEVS. Efficiens causa est causa materialis. Frustrà Philosophi materiam quaerunt, non requirit materia DEVS: non enim efficiens deus, quæsit, non artificem. Ipse per se in se omnia fecit. Vnde? De nihilo. Nam si ex aliquo fecit, ut finis lud non fecit, ac per hoc nec omnia. Absit ut de sua materia corrupta incorruptibilibus substantia tam multa fecerit, et si bona, corruptibilia tamen.

Quærit, Si in ipso omnia, ipse ubi? Nihil non minus invenio, quis capiat locum? Quærit ubi non sit? Ne hoc quidem dixerim. Quis sine DEO locus? Incomprehensibilis est DEVS. Sed non parum apprehendisti, si hoc tibi de eo competum est, quod nusquam sit qui non claudatur loco, & nusquam non sit qui non excludatur loco. Suo autem sublimi atque incomprehensibili modo, sicut omnia in ipso, sic ipse in omnibus est. Denique (sicut ait Evang. Ioan. cap. 1.) in mundo erat. Alias verò ubi erat antequam mundus fieret, ibi est. Non est quòd quæras ultra, ubi erat? præter ipsum nihil erat: ergo in seipso erat.

Idem

Idem quoque Bernardus cap. 11. ut supra :
Quid ergo est DEVS? Quod ad videri spectat, finis;
quod ad electionem, salus; quod ad se, ipse novit. Quid
est DEVS? Voluntas omnipotens, benevolentissima vir-
tute, lucem aeternam, incommutabilem ratio, summa bea-
tudo, creans mentes ad se participandum, vivificans
ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad
capiendum, iustificans ad fruendum, dirigens ad acqui-
tatem, formans ad benevolentiam, moderans ad sapien-
tiam, roborans ad virtutem, visitans ad consolationem,
illuminans ad cognitionem, perpetuus ad immortalita-
tem, implens ad felicitatem, circumdans ad securi-
tatem. Haecenus Bernardus.

CAPVT IX.

De eadem contemplatione, ex Richardo.

DE hac eadem contemplationis materia eru-
ditè scripsit Richardus lib. 4. de contempla-
tione cap. 17. his verbis: Quia autem circa Divinita-
tem unitatem considerantur in una & simplici natura,
videamus quàm sit humana intelligentie modum ex-
cedentia, cum tamen sint nihilominus rationi con-
sentanea; & idcirco maxime ad primum Cherubim,
hoc est, ad quintum contemplationis genus pertinen-
tia. Certè principale illud & summum omnium cre-
dimus verè simplex & summum unum, & in illo uno &
simplici bono esse omne bonum. Quantum ad essen-
tiam, nihil illo simplicius; quantum ad efficaciam, nihil
illo multiplicius. Quantum ad essentiam, quid illo sim-
plicius, quod verè & summum unum est? Quantum ad
efficaciam, quid illo multiplicius, quod verè & absque
dubitatione omnia potest? Vide quàm sit difficile, hu-
mana ratione comprehendere omne quod est; & tunc
intelliges, quàm sit incomprehensibile illud bonum in
quo omne bonum est. Supra rationem est, comprehen-
dere quomodo bonum illud verè simplex & summum u-
num omne bonum sit.

Verumtamen huic assertioni ratio humana facili-
ter acquiescit, & sua attestatione alludit considerans, &
affirmans, & veraciter contestans: quia plenam atque
perfectum & omnino sufficiens non esset, si in illo sum-
mo & sempiterno bono boni aliquid defuisset. Quo-
modo ergo comprehendere potest, quod immensum & infi-
nitum est? Magnus, inquit, Dominus, & laudabi-
lis nimis, & magnitudinis ejus non est finis. Sed
quis sensus potest capere, quæ ratio comprehendere,
quomodo possit simul utrumque esse & verè simplex, si
est immensum; & summum unum, si est infinitum? Ec-
tamen ratio cum ratiocinatione attestatur, quia verè
simplex est, quod veraciter compositum non est: quia
omne quod compositum est, naturaliter dividi potest;
& quod naturaliter est divisibile secundum aliquid,
est & commutabile. Consentit ergo ratio, verè simplex
esse; quoniam oportet incommutabile esse, quod con-
stat optimam & summam omnium esse. Apud quem,
inquit, non est transmutatio, nec vicissitudo ob-
umbratio. Si igitur bonum est, incommutabile esse
bonum; & æquè erit, simplex esse. Consequens ergo est,
quia summum simplex est, quod summum bonum est. Si er-
go nihil simplicius, nihil est illo subtilius: & quo nihil
subtilius, nihil illo profundius: & profundissimo nihil
infernabilius, & consequenter nihil incomprehensi-
bilius. Videamus adhuc quid ex mutua collatione pro-
veniat, simplicitatis & immensitatis unitatis & uni-
versitatis. Si omne bonum ibi est, & quidquid ibi est,
summum bonum est; ergo summa potentia, ergo summa
sapientia, summa bonitas, summa felicitas. Vbi verò
summum simpliciter est, totum quod est, unum idemque
ipsum est. Vnum itaque idemque, est ei, esse, & vivere,

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

& intelligere, & posse, bonam & beatum esse: & vide
quàm hoc sit incomprehensibile. Non ergo est aliunde
potens, aliunde sapiens, aliunde bonus, aliunde
beatus.

Cognita ergo quæ sit illa potentia, cui est idem face-
re, quod fieri velle. Attende quæ sit illa sapientia, cui
idem est posse quod scire. Pensa quæ sit illa bonitas, cui
quidquid placet, eo ipso decet quod placet: cui quid-
quid dedecet, eo ipso dedecet quod displicet. Confide-
ra, quæ sit illa vita, cui idem est esse quod beatum esse.
Item & illud attende, quia si verè omnipotens est, &
ubique potest. Potenti aliter ergo ubique est, & ubi locus
est, ut ubi loci non est. Si verò potentialiter, & essentialiter;
quia non est alia ejus potentia, & alia ejus essen-
tia. Essentialiter ergo est intra omnia & extra omnia,
infra omnia & supra omnia. Si intra omnia, nihil illo
secretius: si extra omnia, nihil illo remotius: si intra omnia,
nihil illo occultius: si supra omnia, nihil illo sub-
limius. Quid ergo illo incomprehensibilis, quo nihil
remotius, nihil secretius, nihil occultius, nihil subli-
mius? Item si in omni loco est, nihil illo presentius: si
extra omnem locum est, nihil illo absentius. Hæc
Richardus.

CAPVT X.

Rursum de esse DEI, ejusque perfectionum contemplatione.

AD unitatis DEI contemplationem multiplex
ac varia reducitur contemplatio: nam nunc
de mirabili esse DEI, quod nobis ad stuporem &
ardorem dilectionis proponitur, multa scripse-
runt Patres, præcipuè D. Bonaventura cap. 5. Iste-
nerary mentis in Deum, hoc nomen DEI, nempe
esse, quod est nomen primum, æternum, sim-
plicissimum, actualissimum ac perfectissimum,
præclare explanavit. Nec solum de esse DEI, sed
etiam de multiplici perfectione ipsius contempla-
tio, ut de immensitate, bonitate, sapientia, & ce-
teris attributis, quæ de ipso Scriptura docet, ad
hanc reducitur speculationem, quæ omnia brevi-
ter ac eruditè Cassianus Collatione 1. cap. 15. scrip-
sit dicens: Contemplatio verò DEI multis modis con-
cipitur. Nam DEVS non sola incomprehensibilis illius
substantia sua admiratione cognoscitur, (quod ta-
men adhuc in se promissionis absconditum est) sed
etiam creaturarum suarum magnitudine, vel equita-
tis sue consideratione, vel quotidiana dispensationis
auxilio pervidetur; cum scilicet, quæ cum Sanctis suis
per singulas generationes egerit, mente purissima per-
lustramus; cum potentiam ipsius, quæ universa guber-
nat, moderatur, ac regit; cum immensitatem scientia
ejus, & oculum, quem secreta cordium latere non pos-
sunt, trementi corde miramur; cum arena maris, an-
darumque numerum dimensum ei cognitumque pavide-
cogitamus; cum pluviarum guttas, cum saculorum die-
es & horas, cum præterita futura & universa obstu-
pescimus, scientia ejus assistere contemplamur; cum
ipsius committuntur aspectum, indefessa longanimitate
sustentat; cum intuemur vocationem, quæ nos, nullis
præcedentibus meritis, gratia sua miserationis adse-
vit; cum denique quot occasiones salutis tribuit ado-
randis, cum quadam admirationis intuemur excessu,
quod ita nos nasci præcepit, ut ab ipsis cunabulis gra-
tia nobis legisset, sua notitia traderetur; quod ipse ad-
versarium vincens in nobis, pro solo bona vo-
luntatis assensu, æterna beatitudine ac perpetuis
nos præmiis muneratur; cum postremo dispensatio-
nem Incarnationis suæ pro nostra salute suscepit.

Simplici-
tatis, bo-
nitatis,
potentiæ,
aliorum-
que Dei
attribu-
torum
descrip-
tio.Quomo-
do ad
hunc co-
templa-
tionis
gradum
pertineat
divino.
rum at-
tributo-
rum cõ-
sidera-
tio?